

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі

20 __ жылғы «__» _____

№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента

«__» _____ 20 __ года

2019 ж. 6 қарашада жарияланған

**Қазақстан Республикасының
Премьер-министрі
А.Ұ. Маминге**

Депутаттық сауал

Құрметті Асқар Ұзақбайұлы!

Өткен жылғы 19 желтоқсанда әріптесіміз У.Қайназаров бастаған депутаттар Үкімет басшысына қатты тұрмыстық қалдықтар мен қоқыстарға байланысты депутаттық сауал жолдаған болатын. Алайда «бұл мәселені тұрақты бақылауда ұстаймыз» деген Үкіметтің сырғытпа жауабы, атқарылып жатқан жалпы сипаттағы жұмыстар заңдарда белгіленген мерзімдерге толық сәйкес келмей тұр. Ал мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаев экологияны жақсарту, жаңартылатын энергия көздерін кеңейту мен пайдалану және табиғатқа ұқыпты қарауды дамыту жөніндегі жұмысты жандандыруды міндеттесе, азаматтық қоғам өкілдері онлайн-қолжетімді экологиялық мониторинг жүйесін енгізу жөнінде мәселе көтеруде.

Жалпы қоғамның экологиялық проблемаларға көңіл бөле бастағанын жақсыға балаған жөн. Олар берекетсіздікті, қоқысты фотоға, видеоға түсіріп, әлеуметтік желілерге жіберіп, табиғатты, қоршаған ортаны қорғаудағы азаматтық ұстанымын білдіре бастады. 3-4 жыл бұрын жағдай мүлдем басқаша болғанын ескерсек, мұны өркениеттің өлшемі, мәдениетіміздің өскені деп қабылдаған абзал.

Бүгінгі таңда бізде 3520-ға жуық қатты тұрмыстық қалдықтар полигоны бар екен, бірақ олардың 17.6 пайызы ғана экологиялық талаптар мен санитарлық нормаларға сәйкес келеді. Сондай-ақ, «Қазақстан Ғарыш Сапары» АҚ 9 мыңнан астам заңсыз үйінділерді фотоға түсіріп, анықтаған. Елімізде қалдықтарды сұрыптайтын және қайта өңдейтін (бұйымдарды түгел жасамаса да) 170 кәсіпорын кешені бар, олар заманауи завод емес.

Жақында ғана Президентіміз Алматыға сапарында: Үлкен Алматы көлі, Медеу, басқа да тынығатын орындарда жатқан қоқыстардың үйінділерін қатты сынға алды.

Қала төңірегінде 86 қоқыс орнының 55-сі әлі күнге дейін жабылмаған. Алматы қаласында қоқыс өңдейтін заманауи завод жоқтығынан 11 пайыз ғана қалдықтар өңделетінін айтып, жағдайды түзеуді тапсырғанын білесіздер.

Көршілес Ресейде жаңартылатын энергия көзінің бірі ретінде қоқысты жағу заводтары салына бастады. «Hitachi» корпорациясының технологиясын сатып алған «РТ-Инвест» компаниясы 5 завод салып жатыр, тағы 2 завод салуды жоспарлауда. Әлемде дәл осындай сапалы сүзгілері бар 500 завод қалалардың дәл ортасында іске қосылған екен. Қолжетімді озық технологияларды (НДТ) енгізуді жаңа Экологиялық кодекстің қабылдануын күтпей-ақ жеделдетіп шешпесе кеш болады.

Бұл салада көршілерден үйренетін көп нәрсе бар. Мысалы, Қытайда, жекелеген ұйымдар өз аумақтарында қоқыстарды уақытында жинамаған жағдайда, оны арнайы мекемелер, кәсіпкерлер орындайды. Ал ақысы бірнеше еселенген ақшалай мөлшерде өндіріліп алынады.

Сондай-ақ, елде халықтың және бизнестің төлемдерін шоғырландыратын және оларды ҚТҚ-ны жинауға, сұрыптауға және қайта өңдеуге бағыттайтын арнайы «қоқыс хабтарын» құрып, олардың санын арттыруға болар еді. Мұның жоба-схемасы мынадай: хабтар қалдықтарды жинаушыларға ақы төлейді, сол арқылы олардың өздері де қалдықтарды заңды полигондарға жеткізуге ынталы болады. Әрине, сұрыпталған қоқыс үшін тарифтердің жоғары болатыны түсінікті. Мұның пайдасы - жаңа өндіріс, жаңа жұмыс орындары, жаңа ойлау жүйесі деген сөз.

Біз Үкіметке осындай озық тәжірибелерді қолдану мүмкіндігін және жалпы экологияға қатысты өзекті проблемаларды шешуде көзделген кешенді іс-шараларды уақыт талабына сәйкес қайта қарап, пысықтауды ұсынамыз.

Үстіміздегі жылғы 16 қазанда өткен жиынымызда мәжіліс төрағасы Н.Нығматулин мен депутат Қ.Сұлтановтың жаңа Экологиялық кодекстің идеологиясына қатысты «Экология мәселелері – бұл біздің ұлтымыздың болашағының мәселелері, барлық бағыттарда, соның ішінде ұлттық санада, мәдениетте, өнеркәсіп қауіпсіздігі мәселелерінде өзіміз қалыптастыратын мәселелер» деп өте орынды атап көрсетті.

Бұл орайда, қоқыс өңдеу саласын реттеумен қатар қазақстандықтардың экологиялық мәдениетін де көтеру ерекше маңызды деп ойлаймыз. Ал экологиялық сананың деңгейі білім беру мен ағартушылық, үгіт жұмыстарының сапасына байланысты болмақ.

Қоқыстарды бөліп жинауды кеңінен насихаттау қажет – әлеуметтік роликтерді әзірлеп, БАҚ-та, прайм-тайм-да телеарналар арқылы көрсету, оқушылар, студенттер арасында, кәсіпорындар мен ұйымдарда макулатура, қолданыстан шыққан пластик заттар, электрондық бұйымдар жинау жүйесін енгізсек. Сонымен бірге, волонтерлер стадиондарда жарыстар өткенде пластик шөлмектерді жинау акцияларын өткізсе, оны спорт федерациялары қолдап жатса, тиімді әрі тағылымды шара емес пе? Экологиялық акциялар, экология айлықтарын өткізу тек заңды тұлғалардың ғана емес, жеке тұлғалардың да актив есебіне жазылып, жинақталған балл жұмысқа орналасу кезінде де, сондай-ақ басқа да мемлекеттік қызметтерді пайдалану кезінде ескерілуге тиіс. Қоқысты сұрыптамайтындарға жоғары тариф және оны жаңа әдіспен

кәдеге жарататындарға төмендетілген тариф сияқты икемді тарифтерді белгілеу арқылы тұрғындарды ынталандыру қажет әрі маңызды. Кейбір сауалнамаларға қарағанда, қала тұрғындарының 80 пайызы қоқысты бөлек жинауға әзір екендіктерін білдірген, бұл - қуанарлық жетістік.

Сонымен бірге мектепке дейінгі ұйымдарға, мектеп оқушыларына арналған экология оқулықтарын және балаларға арналған Қызыл кітап әзірлеп, басып шығарудың да мезгілі жетті деп ойлаймыз.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде, мынадай ұсыныстарды:

1. Қоқыс жағу, қоқысты түпкілікті өңдеу заводтарын салу, арнайы қоқыс хабтарын құру жөнінде мәселелерді қарауды;

2. Қазақстандықтардың экологиялық мәдениетін арттыру жөніндегі мақсатты іс-шараларды қолға алуды және алдағы жарияланған Волонтер жылында қоршаған ортаны қорғауда волонтерлік бастамаларды бағалау жүйесін енгізуді;

3. Мектепалды мекемелер мен оқушылар үшін экологияға арналған көрнекі, оқу-әдістемелік құралдарын, танымдық, ғылыми-көпшілік әдебиетті шығаруды жолға қоюды сұраймыз.

«Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық Заңының 27-бабына сәйкес заңда белгіленген мерзімде жазбаша жауап беруді сұраймыз.

Депутат

Д. Мыңбай

орын.Г.Нызматулина
тел.746759

оглашен 6 ноября 2019 года

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Мамину А.У.**

Депутатский запрос

Уважаемый Аскар Узакпаевич!

19 декабря прошлого года группа депутатов во главе с нашим коллегой У.Кайназаровом обратилась к главе Премьер-министру с депутатским запросом по поводу твердых бытовых отходов и мусора.

Однако, формальный ответ Правительства «будем держать этот вопрос на постоянном контроле», проводимая работа общего характера не полностью соответствуют срокам, установленным законодательством.

Главой государства К.К.Токаевым поставлена задача активизировать работу по улучшению экологии, расширению и использованию возобновляемых источников энергии, и развитию бережного отношения к природе, а представителями гражданского общества поднимается вопрос о внедрении онлайн-доступной системы экологического мониторинга.

Отрадно, что в целом общество начинает уделять внимание экологическим проблемам. Граждане стали выражать гражданскую позицию по охране природы, окружающей среды, фотографировать и снимать на видео мусор и выкладывать это в социальные сети. Если учитывать, что 3-4 года назад ситуация была совсем другой, то это следует воспринимать как показатель нашей экологической культуры.

На сегодняшний день в стране действуют около 3520 полигонов твердых бытовых отходов, но только 17.6% из них соответствуют экологическим требованиям и санитарным нормам.

Кроме того, АО «Қазақстан Ғарыш Сапары» зафиксировало и обнаружило более 9 тысяч несанкционированных свалок.

По всей стране имеются 170 предприятий, которые сортируют и перерабатывают отходы (даже если не производят все изделия), которые не являются современными заводами.

Недавно наш Президент посетил Алматы и подверг жесткой критике мусорные свалки на берегу Большого Алматинского озера, Медео и других местах отдыха. В окрестностях города 55 из 86 свалок до сих пор не закрыты. Глава государства указал на то, что из-за отсутствия современного завода по переработке мусора в Алматы перерабатывается только 11% отходов и поручил исправить ситуацию.

В этой области есть много чего, чему можно поучиться у соседей.

К примеру, в России начали строить мусоросжигательные заводы, как один из источников возобновляемой энергии. Компания «РТ-Инвест», закупившая технологию корпорации «Hitachi» строит 5 заводов и планирует построить еще 2 завода. В мире 500 заводов с фильтрами высокого качества уже запущены в городах.

Вопрос внедрения доступных передовых технологий (НДТ) необходимо срочно

решать, не дожидаясь принятия нового Экологического кодекса, иначе будет поздно.

А в Китае, в случае несвоевременного сбора мусора отдельными организациями на своей территории это осуществляется специальными учреждениями, предпринимателями. А плата взимается в несколько кратном денежном размере. В стране необходимо создать и увеличить количество специальных «мусорных хабов», аккумулирующих платежи населения и бизнеса и направляющих их на сбор, сортировку и переработку ТБО.

Проект-схема следующая: «хабы» платят тем, кто удаляет отходы, тем самым они сами будут стремиться доставлять отходы на легальные полигоны.

Конечно, понятно, что тарифы на отсортированный мусор будут выше.

Выгода здесь заключается в новом производстве, новых рабочих местах, новой системе мышления.

Предлагаем Правительству рассмотреть возможность применения такого передового опыта, пересмотреть и доработать в соответствии с требованиями времени комплекс мероприятий по решению актуальных проблем экологии в целом.

На состоявшемся 16 октября т.г. совещании Председатель Мажилиса Н.Нигматулин и депутат К.Султанов очень уместно подчеркнули, что «вопросы экологии – это вопросы будущего нашей нации, это вопросы, которые мы формируем во всех направлениях, в том числе в национальном сознании, культуре, вопросах промышленной безопасности».

В этой связи, полагаем, что наряду с регулированием мусороперерабатывающей отрасли, особенно важно повысить экологическую культуру казахстанцев.

А уровень экологического сознания зависит от качества образовательной, просветительской и агитационной работы.

Необходимо широко пропагандировать отдельный сбор мусора – создать социальные ролики и транслировать в СМИ, по телеканалам в прайм-тайм, внедрить систему сбора макулатуры, пластиковых предметов, электронных изделий среди школьников, студентов, на предприятиях и организациях.

Вместе с тем, если волонтеры будут проводить акции по сбору пластиковых бутылок в период проведения соревнований на стадионах, и их будут поддерживать спортивные федерации, разве не будет это эффективной и воспитательной мерой?

Проведение экологических акций, месячников экологии должно фиксироваться в активном учете не только юридических лиц, но и физических лиц, и в качестве накопленных баллов должно учитываться при трудоустройстве, а также при пользовании других государственных услуг.

Важно и нужно стимулировать население путем установления гибких тарифов, т.е. высоких тарифов для тех, кто не сортирует мусор и пониженных тарифов для тех, кто утилизирует мусор новым методом.

По некоторым опросам 80% городских жителей выразили готовность к отдельному сбору мусора, это достижение, которое не может не радовать.

Мы считаем, что пришло время для разработки и издания учебников по экологии для дошкольных организаций, учащихся школ и красных книг для детей.

На основании вышеизложенного, вносим следующие предложения:

1. рассмотреть вопросы, строительству заводов по сжиганию мусора, его

№ исх: ДС-172 от:
07.11.2019

окончательной переработки, созданию специальных мусорных хабов;

2. приступить к мероприятиям, нацеленных на повышение экологической культуры казахстанцев и внедрить систему оценки волонтерских инициатив по охране окружающей среды в предстоящем объявленном Году волонтера;

3. наладить выпуск наглядных, учебно-методических пособий, познавательной, научно-популярной литературы, посвященной экологии для дошкольных учреждений и учащихся.

В соответствии со статьей 27 Конституционного Закона Республики Казахстан «О Парламенте Республики Казахстан и статусе его депутатов» просим дать письменный ответ в установленные законом сроки.

Депутат

Д. Мынбай

исп. Г. Нигматулина
тел. 746759